

In memoriam

Prim. dr. VLADIMIR DUGAČKI (26. veljače 1939. – 11. ožujka 2014.)

Početak ožujka ove godine oprostili smo se od našeg kolege prim. dr. Vladimira Dugačkog, oftalmologa i povjesničara medicine. Dr. Vladimir Dugački preminuo je 11. ožujka 2014. nekoliko dana nakon što je navršio 75 godina života.

Prim. Dugački rođen je u Zagrebu 26. veljače 1939. godine kao mlađi sin sveučilišnog profesora, geografa i povjesničara dr. Zvonimira Dugačkog (1903.–1974.) i profesorice Jelke pl. Ištvanović (1904.–1968.). Stariji mu je brat Mladen Dugački dipl. ing. elektrotehnike.

Vladimir Dugački osnovnu školu i klasičnu gimnaziju završio je u Zagrebu 1957. godine. Medicinski fakultet u Zagrebu završio je 1964. godine.

Za vrijeme studija, od 1959. god. i dalje, bio je demonstrator u Zavodu za histologiju i embriologiju Medicinskog fakulteta i član Kluba demonstratora. Od 1960. god. aktivan je član Kluba narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, kako na terenskim akcijama Kluba, tako i u Sekciji za hitnu medicinsku pomoć, provodeći večeri i noći u Stanici hitne pomoći i njezinim vozilima u gradu Zagrebu. Također, od 1960. god. bio je član uredništva studentskog časopisa *Medicinar*, a 1963. do 1964. i glavni urednik toga glasila.

Nakon odsluženja vojnog roka i obvezatnog liječničkog staža od 1966. do 1972. god. bio je liječnik zagrebačke Stanice hitne pomoći.

Istodobno od godine 1966. do 1969. bio je asistent u Institutu za povijest prirodnih, matematičkih i medicinskih znanosti tada Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Demetrovoj ulici u Zagrebu.

Kako je još ranije, za vrijeme studija, bio demonstrator, od 1969. do 1971. bio je pomoćni asistent u dopunskom radu pri Katedri za histologiju i embriologiju Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Od 1972. do 1975. godine specijalizirao je oftalmologiju u Klinici za očne bolesti Kliničkog bolničkog centra u Zagrebu. Po završetku specijalizacije nastavlja s radom na Klinici za očne bolesti sve do umirovljenja 2004. godine.

Dr. Dugački bio je oženjen profesoricom Dubravkom rođ. Zidarević i imaju dvoje djece: kći dr. sc. Vlatku, profesoricu povijesti i češkog jezika, i sina Mislava, službenika.

Na Klinici je radio kao suvoditelj ambulante za dječje očne bolesti, a također je radio u Laboratoriju za ehografiju i elektrodijagnostiku Očne klinike. Naslov primarijus stekao je 1985. godine. Tijekom rada na klinici bio je uključen i u praktičnu nastavu studentima medicine, a u okviru poslijediplomskog studija iz oftalmologije predavao je kolegij „Oftalmološka terminologija“.

Brigu dugogodišnjeg predstojnika Očne klinike prof. dr. Zvonimira Pavišića (1908.–1996.) o čuvanju tradicije Očne klinike kao očuvanju opreme, instrumenata, nastavnih pomagala, mullaža, modela, ilustracija i dijapozitiva iz prošlosti klinike dr. Dugački shvatio je kao inicijativu za osnivanje muzejske zbrke iz povijesti oftalmologije te je bio imenovan začetnikom zbirke. Zbog prostornih i materijalnih okolnosti, nažalost, do toga nije došlo, ali je prim. Dugački u tome smislu dao obilan doprinos publicirajući brojne radove iz povijesti same klinike, Medicinskog fakulteta, ali i drugih medicinskih struka.

Prve radove objavljivao je još u studentsko vrijeme, tako u *Medicinaru* 1961. radove o razvoju i rastu leće i o preventivnomedicinskom radu u selu Vidovec koji su bili nagrađeni na kongresu studenata medicine i stomatologije u Ljubljani 1961. godine i prvi povijesnomedicinski rad o Morgagniju, začetniku znanstvene patološke anatomije. Također, kao student, bio je u uredništvu *Medicinske enciklopedije* Leksikografskog Zavoda, gdje mu je bila povjeren redaktura literaturnih podataka. Ova tri područja: medicinska struka, povijest i enciklopedistika, koje zapažamo još u studentskim danima, postat će glavna područja njegova rada koja će profilirati zadivljujuće veliku i bogatu publicističku djelatnost tijekom 53 godine stvaralaštva. Prim. dr. Dugački bio je član uredništva više medicinskih časopisa – *Acta medico-historica Adriatica*, *Acta ophthalmologica iugoslavica*, *Ophthalmologia croatica*, *Liječničke novine*, *Liječnički vjesnik*, gdje je bio i tajnik Savjeta, glasila KBC-a *Naše novine*, časopisa Medicinskog fakulteta *Mef.hr*. Bio je suradnik Leksikografskog zavoda „Miroslav Krleža“, tvrtke Pro Lexis i drugih izdavačkih kuća koje rade na

leksikografskim izdanjima i stoga se može ubrojiti u naše vodeće medicinske leksikografe.

Ovdje navodimo časopise u kojima su njegovi radovi publicirani: *Acta historica medicinae, stomatologiae, pharmaciae, medicinae veterinariae, Acta medico-historica adriatica, Acta medicorum, Acta biocovica, Acta ophthalmologica Jugoslavica, Anali Kliničke bolnice „Dr. M. Stojanović“, Anali Opće bolnice „Dr. J. Kajfeš“, Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, Defektologija, Jugoslavenska ginekologija i opstetricija, Jugoslavenski oftalmološki arhiv, Liječnički vjesnik, Medica Iadertina, Medicinar, Medicinski anali, Neurologia Croatica, Primaljski vjesnik, Saopćenja – Pliva.*

Objavio je značajne priloge u Akademijinoj ediciji *Rasprave i građa za povijest medicine.*

Kako je sudjelovao na brojnim simpozijima i sastancima, radovi su mu objavljeni u zbornicima tih skupova: *Prirodoslovna baština Slavonske Požege, Udio Like u prirodnim znanostima i privredi, Prvi simpozij povijesti zdravstvene kulture Slavonije i Baranje, Prvi i Drugi simpozij iz povijesti znanosti i Isusovci na vjerskom, znanstvenom i kulturnom području u Hrvata.*

Opus tiskanih knjiga čine 60 godina Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 1917–1977 (suautori J. Posinovec i B. Belicza), Zagreb 1977.; *Klinički bolnički centar – prošlost, sadašnjost i budućnost* (suautor M. Gjurašin), Zagreb 1982.; *Hrvatska medicinska bibliografija* (suautor M. D. Grmek), 1/3, Zagreb 1984.; *Liječničko iwerje, 1874–1941* (omotni naslov: *Iz liječničke povijesti*; suautor Š. Jurišić), Split 1988.; *Opća bolnica „Sveti Duh“*, Zagreb 2006.; *Hrvatski liječnički zbor: 140 godina: 1874.–2014.* (suautori Ž. Krznarić, D. Orlić), Zagreb 2014.; *Hrvatski liječnički zbor 1874.–2014.*, Zagreb 2014.

U Hrvatskom liječničkom zboru bio je predsjednik Suda časti Podružnice Zagreb, dugogodišnji tajnik, a od 2000. godine i predsjednik Hrvatskog društva za povijest medicine Hrvatskoga liječničkoga zbora, nadalje član Hrvatskog oftalmološkog društva i Hrvatskog društva za medicinsko nazivlje.

Za svoj rad u Hrvatskom liječničkom zboru imenovan je začasnim članom Zbora i nosilac je visokog odličja Zbora „Ladislav Rakovac“. Dobitnik je Diplome Leksikografskog zavoda „Miroslav Krleža“.

Kao vrijedan član i suradnik uredništva *Liječničkih novina*, glasila Hrvatske liječničke komore, znatno je 2003. godine pridonio priredbi izložbe „Sto godina liječničkih komora u Hrvatskoj“ i prateće monografije *Hrvatska liječnička komora 1903.–1995.–2005.* sa svojim prilogom o tome.

Dr. Dugački bio je član Odbora za medicinsku terminologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i član Odbora za njegovanje tradicija Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Vladimir Dugački, Zmaj Ivanski, kao redoviti član, bio je aktivni član Družbe „Braća Hrvatskoga zmaja“ sudjelovao je na mnogim znanstvenim događanjima u Družbi i održao više predavanja iz opće povijesnomedicinske, prirodoslovne i kulturne baštine, kako u Zmajskoj kuli iznad Kamenitih vrata u Zagrebu, tako na Ozlju gradu, Križevcima i drugim hrvatskim mjestima.

Od 1974. bio je aktivan član Sociétés Internationale d’Histoire de la Médecine i Julius Hirschberg Gesellschaft für Geschichte der Augenheilkunde. Uz međunarodne znanstvene skupove iz povijesti medicine na kojima je sudjelovao, valja spomenuti da je 1980. pohađao Ljetnu školu iz povijesti bioloških znanosti u Italiji na otoku Ischii. Na međunarodnom skupu i stručnom usavršavanju „Ultrazvuk u oftalmologiji“ bio je u Beogradu i Donjem Milanovcu 1989.

Unatoč predanom radu u svojoj osnovnoj struci stizao je i nalazio vremena za istraživanja i obradu povijesnih, medicinskih, prirodoslovnih i općekulturnih podataka. Marljivim pretraživanjem knjižnica i arhiva, pronalaženjem dokumenata stekao je veliko, enciklopedijsko znanje i prikupio mnoštvo vrijednih i do tada nepoznatih podataka. Istodobno publicirajući tijekom više od 50 godina, ostvario je velik doprinos povijesti medicine, a i povijesti oftalmologije, posebno u području medicinske enciklopedistike i leksikografije i širem smislu.

Rezultat je vrlo velika bibliografija prim. Dugačkog, koja sadrži 5456 bibliografskih jedinica. Ovdje bismo prvenstveno istakli suradnju s Leksikografskim zavodom „Miroslav Krleža“ i tvrtkom Prolexis te drugim enciklopedijskim i leksikografskim projektima. Za *Enciklopediju Jugoslavije* napisao je 43 leksikografska članka, za 11 svezaka *Hrvatske enciklopedije* 384 članka, za 7 svezaka *Hrvatskoga biografskog leksikona* 528. Bio je član uredništva *Medicinskog leksikona* Leksikografskog zavoda, za koji je napisao 614 natuknica. Član uredništva bio je u *Enciklopedijskom rječniku humanog i veterinarskog medicinskog nazivlja*, gdje je napisao 502 natuknice. U dva sveska *Hrvatskog leksikona* napisao je 324 članka, a u *Općoj i nacionalnoj enciklopediji* u 20 svezaka, urednika dr. Antuna Vujića, napisao je 2559 natuknica. Napisao je 15 članaka u *Zagrebačkom leksikonu* i 31 članak u *Tko je tko u NDH*, 168 prikaza knjiga i časopisa te 61 nekrolog.

Hrvatsko znanstveno društvo za povijest zdravstvene kulture pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci u svojoj Biblioteci AMHA: *Prilozi povijesti zdravstvene kulture* izdalo je 2010. knjigu 6. pod naslovom *Vladimir*

Dugački – Opera selecta. Hrvatsko znanstveno društvo za povijest zdravstvene kulture pod uredništvom prof. dr. sc. Ante Škrobonje ovom je knjigom obilježilo sedamdeseti rođendan prim. dr. Vladimira Dugačkog. U knjizi je pretiskano 12 radova dr. Dugačkog koji odlično prikazuju teme i predmete njegova interesa kao povjesničara medicine, oftalmologije, historiografije, leksikografije i terminologije te daju sliku njegova publicističkog opusa.

Unatoč dugoj i teškoj bolesti dr. Dugački bolest je stoički i strpljivo podnosio, ali i uporno radio te kao da mu je to donosilo mir i duhovno zadovoljstvo. Pisao je do samog kraja svoga života, završivši posljednje članke samo nekoliko dana prije nego što je preminuo.

Teške su bolesti 11. ožujka 2014. tiho ugasile život dr. Dugačkog. Obitelj i rodbina te velik broj prijatelja, kolega i poštovalaca ispratili su ga 14. ožujka u Krematoriju na Mirogoju.

Ugledni članovi Družbe „Braća hrvatskog zmaja“ održali su uz odar počasnu stražu. Prigodnim govorom u ime Klinike za očne bolesti oprostio se doc. dr. sc. Nenad Vukojević. U ime Hrvatskoga oftalmološkog društva oproštajne riječi uputila je tajnica društva prof. dr. sc. Katia Novak Lauš. Oproštaj od dr. Vladimira Dugačkog, Zmaja Ivanskog, u ime Družbe izrekao je meštar rizničar Mladen Ježić, Zmaj Dubravski. Nakon ispraćaja služena je sveta misa zadušnica u crkvi Krista Kralja na Mirogoju.

Družba „Braća Hrvatskog zmaja“, iskazujući počast svome preminulom bratu, održala je sastanak, žalovanje, 2. travnja 2014. god. u povijesnom sijelu Družbe u prostorima Kule iznad Kamenitih vrata na Gornjem Gradu. Čin žalovanja i oproštajni govor održao je areopagit Družbe dipl. ing. Alojz Getliher, Zmaj Bartenthalski od Svete Marije Zvonimirouličke.

Dr. Dugačkog sjećat ćemo se kao dragog i dobrog prijatelja i plemenitog čovjeka. Pamtimo ga kao samozatajnog, mirnog i skromnog čovjeka, kojega su resile strpljivost, marljivost i upornost. Osobno me s njim vežu brojne uspomene iz davnih studentskih dana, druženja i života, ali su me uvijek impresionirali njegovo veliko enciklopedijsko znanje i široka opća kultura.

Odlaskom prim. dr. Dugačkog izgubili smo dragog prijatelja i kolegu, a hrvatska medicina, napose povijest medicine, izuzetnog povjesničara i enciklopedista širokih vidika. Njegov bogat bibliografski opus trajan je tezaurus, koji ostaje i kao spomenik njemu samom.

Prof. dr. sc. Vjekoslav Dorn